

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

BIERNACZKY Szilárd

Folklór a mai Afrikában – 1 (Nemzetközi konferencia, Budapest, 1982. november 1–4.)

Eredeti közlés/Original publication:

Ethnographia, 1984, 95. évf., 2. szám, 335–339. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.000.685

Dátum/Date: 2013. szeptember/September 12

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

Biernaczky Szilárd: Folklór a mai Afrikában – 1 (nemzetközi konferencia, Budapest, 1982. november 1–4.), *AHU MATT*, 2013, **pp. 1–11. old.**, No. 000.000.685, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Országos nagy könyvtárak

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, beszámoló az első magyar nemzetközi afrikai konferenciáról (Folklór a mai Afrikában), 1982, az elhangzott előadások rövid ismertetése

Hungarian African research, report of the first Hungarian international con-

ference of African studies (Folklore in Africa today), 1982, summaries of the presented conference lectures

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATION

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

FOLKLÓR A MAI AFRIKÁBAN – 1

(Nemzetközi konferencia, Budapest, 1982. november 1–4.)

Minden bizonnyal Magyarország sajátos földrajzi helyzetével, történelmével, társadalmi fejlődésével függ össze, hogy tudományos életében az afrikanisztika sosem kapott túl nagy szerepet. A Livingstone kortárs Magyar László például portugál szolgálatban, majd saját erejéből hozott fényre máig becses ismereteket angolai tartózkodása során, míg csak el nem érte korai végzete. A Magyar-életmű nagyobbik része – jól ismerjük a történetet! – elveszett. Azonban a fennmaradt, az ismert rész is egyedülálló értéket képvisel a nemzetközi tudományban. Ennek ellenére Ecsedy Csaba hiába kesergett 1969-ben, az „autodidakta” nagy magyar etnológus születése 150. évfordulóján (éppen az *Ethnographia* hasábjain) afölött, hogy Magyar műveinek nincs korszerű és hozzáférhető kiadása, a helyzet máig változatlan.

Arról szinte már csak alig merünk említést tenni, hogy milyen (magyar!) művelődéstörténeti feladataink volnának az egykori császári tolmács, Dombay Ferenc (1758–1810) hagyatékával, aki a marokkói kultúra európai feltáróinak egyik előfutára volt – hat évet töltött követi minőségben az észak-afrikai országban a 18. század végén. De nem jutott jobb sorsra hazánkban Torday Emil sem. Hiába ragyogó gyűjtői, majd kutatói pályafutása, műveinek ezerszer idézett forrásértékű eredményei, nemzeti kultúránk mindmáig nem fogadta be őt. Sovány vigasz, hogy a két világháború között műfajt teremtő, újszerű, számos kutatási adalékot is közlő útleírásaiból két népszerű válogatás készült. Hiszen elmaradtak ezekből – még a szerző intenciói szerint – az olvasók etnológiai kultúráját feltételező feltárások, s maradtak a leíró részek, vagy a mindenki által könnyen befogadható mesék. Tegyük hozzá, Torday sem magyar, hanem előbb belga, majd angol szolgálatban járta be, és derítette fel az egyenlítői Afrika számos vidékét és hagyományos kultúráját.

Szinte szimbolikus jelentőségű, hogy azok a magyar kutatók, akik hazai támogatással jutottak el Afrikába (és itt elsősorban Jankó Jánosra, illetve Bartók Bélára gondolok), csak hónapokat tölthettek el a fekete kontinensen. Thanhoffer Lajos magyar orvos felejthetetlen élményt nyújtó könyvének (*Kongó. Orvostáskával Afrika földjén*, Budapest, 1943) élményarádata vagy

Fuszek Rudolf (egy időben Libéria egészségügyi minisztere) afrikai működése, illetve a Néprajzi Múzeumnak elküldött és a maga nemében egyedülálló gyűjteménye nem tudatos néprajzi terepmunka, jól előkészített expedíció, hanem a csodálatos véletlen gyümölcse.

A rövid utakra ítélt magyar Afrika-kutatás a második világháború után is folytatta „kényszerű pályafutását”: Sárosi Bálint és Martin György Etiópiában járt, Borsai Ilona Egyiptomban rögzített szalagra dalokat, Kárpáthy János Marokkóban töltött néhány hónapot, Katona Imre Tuniszban végzett gyűjtőmunkát. De Vadasi Tibor koreográfus helyzete sem volt jobb, hiszen etiópiai tartózkodása során csak kevés időt szentelhetett a terepmunkának. Ecsedy Csaba afrikai útjai (Szudán, Ghána) egészen kivételesnek számítanak. Igen sajnálatos viszont, hogy a hazai afrikanisztika szempontjából oly fontos szakemberek, mint Bodrogi Tibor, Füssi Nagy Géza vagy Sárkány Mihály mindeddig nem juthatott el afrikai terepre.

Ha a fenti szerény sorozatot végigfutjuk, és ha számításba vesszük, hogy az Afrikába elkerült etnográfusok nagyobbik része csak marginális feladatnak tekinthette e véletlen adta „kiruccanásokat”, úgy érezzük, különösen időszerű vállalkozásba kezdett a budapesti Folklóre tanszék, amikor 1981-ben a *Mai folklór* kutatási téma részeként *Afrikai kutatási program* megvalósításába fogott. A rendkívül szerény anyagi eszközök birtokában megindított Afrika-kutatás, amely a különféle tudományterületeken, illetve a különféle intézményekben tevékenykedő afrikai érdeklődésű szakemberek összefogását, kutatómunkájuk összehangolását tekinti egyik legfőbb céljának, az elmúlt két év során részben egy sor tudományos összejövetelt, vitadélutánt rendezett. Másrészt különféle sokszorosított kiadványokat jelentetett meg (a Folklóre tanszék *Előzmények és tervek...* sorozatának tucatnyi száma, *Afrikanisztikai Hírek*), valamint egy rövidesen napvilágot látó magyar nyelvű tanulmánysorozat (*Mai folklór – Afrika*), illetve egy francia-angol nyelvű periodika (*Africana/Budapest* – a hazai kutatások számára, részben az Afrikanisztikai Hírek anyagára támaszkodva) füzetait, számait készítette elő megjelenésre.

Az Afrikai Kutatási Program mindeddig legjelentősebb vállalkozása az 1982. november 1–4. között *Folklór a mai Afrikában* címmel megrendezett nemzetközi konferencia volt. Az eredetileg tervezett 15–20 fő helyett közel 60-an vettek részt a „kísérleti jelleggel” létrejött tudóstalálkozón, nem is említve, hogy további 20 érdeklődő afrikai kolléga útiköltség-támogatás híján nem tudott megjelenni a rendezvényen (közülük jó-néhányan a konferencia

aktáiba küldték el eladásuk szövegét). A konferencián 34 előadás hangzott el, és további 15 szöveg érkezett postán.

Bár a konferencia címébe foglalt témakör elsősorban a mai Afrikára irányította a figyelmet, az elhangzott előadások, illetve a beérkezett dolgozatok zöme a hagyományos kultúra jelenségvilágának egy-egy szeletét dolgozza fel. Igaz viszont, hogy e dolgozatok közül több is egészen friss, a legutóbbi években végzett terepmunkára támaszkodik, így – pusztán a gyűjtési anyag jellegéből következően is – a hagyományos produktumok mai életét, ma élő formáinak sajátosságait állítja a középpontba.

A konferencián elhangzott előadások egyik csoportja az afrikai folklórkutatás tudománytörténeti vonásaira irányult. Voigt Vilmos előadásában (*Today's African folklore – as seen from Hungary*) azt igyekezett felderíteni, mi az, ami a magyar vagy még inkább általában a folklorista szemüvegén keresztül a világ-kultúra, a világ-folklorisztika véráramába bekerült az elmúlt évtizedek jelentősen kiszélesedett afrikai kutatásaiból. Robert Comevin (Páris) a francia nyelv segítségével megközelített, feltárt afrikai folklórkincs birodalmába vezette be a hallgatóságot (*Le folklore en Afrique noire*) korábbi munkáiból (*Le Théâtre en Afrique noire et à Madagascar*, Páris, 1970; *Littératures d'Afrique noire de langue française*, Páris, 1976) már ismert gazdag forrásanyag birtokában, kiemelve többek között a felvilágosodás kori gondolkodók vagy a hazánkban kevésbé ismert század eleji francia tudós, Victor Equilbecq tudománytörténeti szerepét. Olatunde Okanlawon (Port Harcourt – Nigeria) előadásának (*On the Problem of Oral Literature Research in Nigeria: the Position Today*) jelentősége abból fakad, hogy a „belül lévő” szemével követte nyomon a hagyományos kultúra, a verbális folklór útját az újabb kutatásokban – gyakran olyan jelenségeket fedezve fel, amelyek a folklór európai életmódjának egyes jelenségeivel rokoníthatók. Biernaczky János előadásában (*Authenticité des collections de contes africains de Leo Frobenius sous l'aspect du folklore d'aujourd'hui*) a „folklórkutató” Frobenius valódi megítélését kísérelte meg, a nagy német kutató már ismert és még megismerésre váró gyűjtői, lejegyzői, kiadói tevékenységének konkrét technikai megoldásai alapján. Jean Comhaire (Brüsszel) nemrégiben elhunyt felesége, a haiti származású kitűnő afrikai, illetve afro-amerikai folklórkutató, Susain Comhaire-Sylvian életét és tevékenységét mutatta be (*Vie et oeuvre d'une folkloriste haïtienne en Afrique*) részletesen, Vidacs Bea a résztvevőknek sokszorosított formában nyújtotta át áttekintését (*Outline History of Hungarian African Studies*) a magyar Afrika-kutatás múltjának és jelenének fontosabb mozzanatairól.

A tudománytörténeti előadások összességükben is fontos kérdésekre irányították rá a figyelmet. Többek között arra, hogy bár még az afrikai folklór múltjának adatszerű feltárásában is csak az első és sok esetben máris elavult (L. J. P. Gaskin: *A Select Bibliography of Music in Africa*, London, International African Institute, 1965, 83 old.), bőségében is vázlatos (V. Görög: *Littérature orale d'Afrique noire. Bibliographie analytique*, Paris, Maisonneuve et Larose, 1981, 393 old.), illetve főleg az angol nyelvű forrásokból merítő (H. Scheub: *African Oral Narratives, Proverbs, Riddles, Poetry and Song*, Boston, G. K. Hall, 1977, 393 old.) kísérleteknél tartunk, máris felmerül az igény a régi kutatási adalékok, lejegyzések, átírások, szövegközlések és fordítások értékének vagy hasznavehetetlenségének megállapítására. Az afrikai folklórkutatás csak így kaphat egyfajta „történeti” mélységet, másrészt csak így vezethetők be a hagyományos kultúra régen és újabban feltárt adalékai a majdan megírandó afrikai nemzeti irodalomtörténetekbe.

A konferencia leggazdagabb tematikai csoportját azok a tanulmányok alkotják, amelyek az afrikai folklór többnyire ma is élő hagyományos formáit elemzik.

Az afrikai mesével foglalkozó előadások a kutatási lehetőségek egész sorát vonultatták föl. Denise Paulme (Paris) és Ropo Sekoni (Ile-Ife, dolgozatának címe: *Trickster Narrative-Tradition among the Yoruba*) az afrikai mesék népszerű alakját, a kópé, a csínytevő figuráját választotta előadása témául. Paulme dolgozata (*L'image du récepteur dans les contes d'Afrique noire*) különösen figyelmet érdemel, hiszen az olykor póruljáró, olykor diadalmaskodó, sőt, adott esetben még a kultúrhérosz funkcióját is magára vevő afrikai állatmese-hőst, a törvénysértést elkövető ravasz ámítót a világirodalom egy jellegzetes szereplőtípusához köti, amely Jean Valjeantól Monte-Christón át a mai népszerű magándetektív figuráig vezet el. Jan Knappert (London) összetevő elemzése (*Some New Light on African Fables*) a mesei csattanót jelentő morális tanulság alapján igyekezett összefüggéseket megragadni az afrikai meseanyagban, összehasonlításaiban egészen a *Pancsatantráig* nyitva a vizsgálódás horizontját. I. G. Kuske (Moszkva) viszont Proppnak a mágikus mesékkel foglalkozó elméleti műve alapján vizsgálta a marokkói berber varázsmeséket (*Cultes et croyances en tant que source des motifs des contes magiques berbères – Maroc*), a meseanyagban fellelhető olyan motívumokat, amelyek kultuszokra, így az erdők és hegyek urától kért segítségre, a földműveléssel kapcsolatos rítusokra utalnak. Hangsúlyozta, a mágikus mese sosem leírja, hanem értelmezi a rítust. S. O. Aje (Jos – Nigeria) értékes kísérlete (*Folklore and Tradition: the Judicial Setting*

of a Yoruba Village) azt igyekszik kimutatni, hogy egy joruba faluban élő mítosz mesei formája miként jelent egyúttal alapvetően fontos elemet a helyi morális és jogi gondolkodásban. Bade Ajuwon (Nsukka – Nigeria) tanulmánya (*The Folklore of Myths: Yoruba Myths of Cosmogonic Gods as a Case Study*) viszont túlvezet a mese világán: a joruba istenalakok értelmezését a középpontba állítva elemzi a mitikus elképzelések és folklórszövegek összefüggését, az istenmítoszok megjelenésének sajátos formáit a különféle műfajú folklórszövegekben. Alice Jankowsky (Hamburg) egy amhara mesében a méreggel megölt kígyó motívumából sajátos politikai mozzanatot, a századokkal korábbi salamoni dinasztia történelmi manipulációját bontotta ki (*An Amharic Twenty-Century-Tale of a Serpent-killer*). Brunhilde Biebuyck (Paris) a belga misszionáriusok által gyűjtött hatalmas mennyiségű mongo mese alapján arra vállalkozott, hogy a hagyományos topográfiai, földrajzi térfelosztás szimbolikáját, annak sajátos társadalmi összefüggéseit tárja fel (*The Symbolic Topography of Nkundo-Mongo Folktales*).

Több előadás foglalkozott az elmúlt évtizedekben mind gazdagabban feltárt afrikai hősepika egyes kérdéseivel. Thomas A. Hale (University Park – Pennsylvania) friss terepmunka és széles körű szakirodalmi tájékozódás alapján tárta fel a nyugat-afrikai griot-k működésének hátterét, a műfaj és az előadásforma újraéledését (*Kings, Scribes, and Bards: a Look at Sings of Survival for Keepers of the Oral Tradition among the Songhay-Speaking Peoples of Niger*). Másrészt azt is megrajzolta, miként hatnak vissza az élő előadásra a magnetofonszalagra rögzített és a rádióból-tévéből visszahallott felvételek, amelyek gyakran igen régi, írott arab forrásokban is fellelhető történeteket, emlékeket őriznek. Míg Hale gazdag terepmunka alapján dolgozott, a lengyel Stanisław Pilaszevicz (Varsó), az egyik első hausza szerzői monográfia elkészítője (*Alhadyi Umari 1858–1934 – Poeta ludu hausa*, Varsó, 1981, 300 old.) gazdag szakirodalmi anyag alapján rajzolta meg a hausza népköltő hagyományos megjelenését, előadásmódját, környezetéhez való viszonyát, de kitért a költői foglalkozásnak a hauszáknál legutóbb bekövetkezett átalakulására is (*The Craft of the Hausa Oral Praise – Poets*). E beszámoló szerzője viszont egy formai felfedezéssel kívánt hozzájárulni az afrikai eposz vitához. Dolgozatában (*The African Heroic Epic Exists!*) azt a párhuzamot mutatja be, amely az *Odüsszeia* és a nyangák *Mwindo* eposza között fennáll. Ugyanis mindkét szövegben a főhős egy adott pillanatban összefoglalja a vele történeteket, Odüsszeusz a kérők leölése után Penelopének (XXIII. ének), Mwindo különféle szörnyekkel való küzdelmekkel telt alvilági utazását követően a nagynénjének mondja el röviden a lezajlott eseményeket. Ez a

hősmesei szerkezeten messze túlnyúló nagyívű epikai kompozíciós elem azonban csak a hőseposz sajátja lehet.

A verbális folklórral foglalkozó előadások egy sor elvi problémát is felvetettek. Egyrészt azt, hogy a különféle afrikai folklórszövegek az értelmezés különféle mélységeit igénylik, azonban majd minden esetben jóval nagyobb apparátust kívánnak meg, mint amely a világkultúrába már korábban felszívódott európai, keleti, egyiptomi, indiai vagy kínai kulturális örökségek elemzéséhez szükséges. A szempontok sokasága, a gyűjtési, szöveggondozási, jegyzetkészítési, összefüggéseket, előadásmódokat feltáró tanulmányozási módszerek erősen eltérő színvonala azonban arra figyelmeztet bennünket, hogy szükséges volna lépéseket tenni egy józan gyakorlatiassággal megalkotott, globális módszertan kidolgozása érdekében, amelyben az ellentétbe állítás helyett az összefüggésekre, körülményekre, háttérelemekre irányuló társadalmi és kulturális antropológia, illetve a szövegközpontú folklorisztika vizsgálati eszközei egyaránt helyet kapnának.

Fel kellene térképezni a helyi műfaji elképzeléseket, „műfajértelmezéseket”, esetleges műfajrendszereket is. Számba kellene vennünk végre néhány műfajt (például az egyenlítővidéki énekes–szöveges archaikus hőseposz, az énekbetétes mese, a dicsérő ének stb.) olyan önálló formaként, amely az európai műfajelméleti kategóriákkal nem közelíthető meg.

A konferencia néhány további előadása éppen az elemzési módszerek tárházát gazdagította. Így Borsányi László tanulmányában (*An Analysis of the Liberian Mask Collection in the Hungarian Ethnographic Museum*), amelynek rövidebb változata korábban a *Current Anthropology*-ban jelent meg (*Statistical Study of Mental Templates for Liberian Masks*, 1978, No. 3., pp 607–610.), arra tett kísérletet, hogy a nyugat-afrikai maszktípus arcformarányainak modellszerű vonatkozásait statisztikai eszközökkel írja le. Saber El-Adly (Kairó – Budapest) viszont a ma is élő moszlim *zar* rítushoz tartozó amulettek funkciójának meghatározását tűzte ki célul. S. M. Mhlabi (Harare – Zimbabwe) dolgozatában (*Ndebele Folklore: a Brief Note in Some Local African Customs: Some Traditions of the Ndebele of Zimbabwe*) – részben El-Adly kísérletéhez hasonlóan – a ndebele folklórban rejlő babonás szokások, rítusok egy csoportját vizsgálta, pontosabban a tabukat igyekezett felismerni, és azokra magyarázatot lelteni. Wirth Péter többéves terepmunka alapján készült előadásában (*The Traditional Architecture of Igala People*) a rohamosan eltűnő hagyományos nigériai igala építészet főbb sajátosságainak leírásától egy sor fontos funkcionális összefüggés felderítéséig jutott el.

Két dolgozat foglalkozott az úgynevezett szájhagyományozott történelem (*oral history*) témájával. Aaron C. Hodza (Harare – Zimbabwe) egy sona csoport történelmi szájhagyományait írja le, és értelmezi egy helyi főnök információira támaszkodva, amelyből többek között a főnöki genealógia is kikerekedik (*Shona Folklore – the Soko People of Zimbabwe*). Lugosi Győző a gyarmatosítás előtti merina állam működésének sajátos – az uralom és az elnyomás kettősségében megjelenő – működési formáját vázolta F. Callet jezsuita páter nevezetes *Tantaran'ny Andriana* című műve alapján (*Le cas de l'Etat Merina de Madagascar précoloniale*). Az említett műben felhalmozott szájhagyományozott történelmi adalékokra támaszkodva a hagyományos malgas társadalom tagjainak magatartását szabályozó eszmék összevető elemzését is megkísérelte.

A konferencia kiemelkedő jelentőségű színfoltját alkotta a zenei szekció, amelyet mindenekelőtt az immár szinte önálló zeneetnológiai iskolát képviselő Simha Arom (Ivry) jelentése fémjelzett. Arom előadásában (*Les traits constitutifs de la rythmique centrafrique: esquisses d'une typologie*) korábbi elképzeléseit tovább mélyítve az afrikai poliritmia jelenségét igyekezett körülhatárolni, felvetve a felületes tudományos címke, az afrikai zene rögtönzéses jellegének tarthatatlanságát. Aka pigmeus hangszeres zenei példáival, a szakaszoltságon (periodicitáson) belül megjelenő aszimmetria és szólamkevereződés (poliritmia) feltárásával sajátos kötött zenei formák létezését bizonyította. Munkatársa, a fiatal Vincent Dehoux (Ivry) gbaya példái és elemzései (*L'organisation polyphonique et polyrythmique d'un répertoire instrumental et vocal d'Afrique centrale*) Arom téziseit támasztják alá. Egy vonatkozásban azonban túlmutatnak azon. Amennyiben az egyes hangszeres darabokhoz (úgynevezett gondolat-énekek sanzára) kötődő programatikus karakterekre, illetve keveredésükre utal. A Brazíliából Mozambikba elszármazott fiatal Martinho Lutero (Maputo) dolgozatában (*Notes about the Popular and Traditional Music in Mozambique*) a mozambiki hagyományos zenében felbukkanó európai hatásokat (elsősorban egyházi zene) tárta fel. Gerhard Kubik (Bécs), aki betegsége miatt nem tudott végül részt venni személyesen a konferencián, postán elküldött dolgozatában (*Speech Connotations of Patterns in African Music*) egy ritkán elemzett problémának, szöveg és zene összefüggésének kérdését vette célba részben saját gyűjtési adalékai, részben a szakirodalom kínálta példák alapján. Mustafa Salah (Khartoum – Budapest) szudáni diák – jelenleg a budapesti Folklore Tanszék hallgatója – egy sok helyről ismert moszlim hangszer szudáni változatát is-

mertette (*Waza, the Musical Instrument of the Funj Tribe in the East of the Sudan*), zenei példákkal is illusztrálva előadását.

Néhány nehezen besorolható előadás éppen a konferencia alaptémája szempontjából számított fontosnak. Sayyid H. Hurreiz (Khartoum) széles adatanyag alapján a városiasodás és iparosodás következményeit mutatta be az afrikai folklórban (*Folklore, Urbanization and Modernization in Contemporary Africa*), így szólt a modernizáció nyomán eltűnő hagyományos elbeszélésmódról, a régiek helyébe lépő új legendatípusokról, a tömegkommunikáció és az industrializáció hatására felboruló hagyományos időrendről. Armand Duchateau (Bécs) olyan témát választott, amelynek nemrégiben a Franciaországban élő magyar Görög Veronika egész könyvet (*Noirs et blancs. Leur image dans la littérature orale africaine*, Paris, Selaf, 1976, 428 old.) szentelt, a fehér ember alakjának és kultúrájának megjelenését az afrikai folklórban (*Confrontation and Acculturation in Early African Myths and Legends*). Füssi Nagy Géza arra tett kísérletet dolgozatában (*The Ethnic Situation in East Africa and the Folklore Figure of Liongo Fumo*), hogy a szuahéli nyelvű Liongo énekek kapcsán metódust alakítson ki a régi Afrikára vonatkozó nyelvi, etnikai és történeti adatok kinyomozására. Lee Haring (Brooklyn) a történeti malgas, illetve a malgas és a francia, a malgas és az angol között végbement kreolizáció (nyelvi keveredés) néhány jelenségét mutatta be (*Creolization in Malagasy Folklore*), hangsúlyozva, hogy a fonetikai, szótani, mondattani keveredés a malgas nyelv szemantikai vetületében is tetten érhető. Egyetlen dolgozat vállalkozott arra, hogy a folklórnak az irodalomban betöltött szerepét vegye szemügyre. Kiss Tibor a világhírű nigériai író, költő és drámaíró, Wole Soyinka magyarul is megjelent *Az erdő tánca* című színművében a joruba mitológia szerepét igyekezett feltárni (*The Role of Yoruba Mythology in "A Dance of the Forest". An Attempt to Interpret Wole Soyinka's Play*). Marton Imre viszont (*Le devenir historique de l'identité nationale*) azt feszegette, mit jelenthet a hagyományos kultúra a mai afrikai társadalmak nemzeti és kulturális identitáskeresésében.

Több kutatási módszertani javaslat bemutatására is sor került. Vadasi Tibor etiópiai táncgyűjtéseire támaszkodva az afrikai táncok rendszerezéséhez adott meggondolandó szempontokat (*Ethiopian Ethnographic Proposal*). E beszámoló szerzője egyrészt egy etnikai címszavakon alapuló afrikai folklórenciklopédia (*Proposals for an African Folklore Encyclopedia – Specimen: Nyanga Literature*), másrészt egy komplex analitikai bibliográfiai feldolgozás (*Analytical Hints for the Coordination of African Folklore*

Bibliographies) javaslatát nyújtotta át sokszorosított formában a résztvevőknek.

A konferencián kitűnt, hogy a nemzetközi kutatások rendkívül széttagoltak, a kutatók sok esetben izoláltan végzik munkájukat. Így nagy haszonnal járna valamiféle együttműködés, amely összefogná ezt a területet, azaz az afrikai folklór kérdései iránt érdeklődő, de a világ különféle részein tevékenykedő szakembereket. Ennek a találkozó során felerősödött benyomásnak a következményeként megszületett egy nemzetközi afrikai folklór társaság (*International Association of Oral Literature in Africa – IAOLA – Association Internationale de Littérature Orale d’Afrique – AILOA*) megalapításának, illetve folyóirata kiadásának gondolata. A társaság megalakítására nemzetközi előkészítő bizottság alakult, a leendő bulletin (*The Newsletter of the IAOLA – Bulletin de l’AILOA*) szerkesztőjévé Biernaczky Szilárdot választották. A megalapítással kapcsolatos szervezési munkákat a konferencia résztvevői a budapesti szervezőkre bízta. Egyúttal azt is elhatározták, hogy a *Folklore in Africa Today / Folklore en Afrique d’aujourd’hui* című konferenciát 1984 augusztusában, a Budapesten zajló FILLM kongresszus folytatásaként megismétlik.

(*Ethnographia*, 1984, 95. évf., 2. szám, 335–339. old.)